

Березюк Олена Станіславівна,
кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрогогіки та управління,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка;

Березюк Юлія Валеріївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри природничих та
соціально-гуманітарних дисциплін,
Житомирський медичний інститут

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Підготовка здобувачів до міжкультурної комунікації є досить складним завданням, а тому на успішність його виконання впливають певні фактори. Можливість ефективного формування готовності до міжкультурної комунікативної взаємодії в здобувачів педагогічних спеціальностей з'явиться лише за певних педагогічних умов, які визначають характер взаємодії компонентів навчального процесу.

Педагогічні умови являють собою взаємозалежну сукупність компонентів освітнього процесу, які забезпечують досягнення навчальних цілей; або комплекс заходів, які забезпечують досягнення майбутніми фахівцями певного рівня розвитку тієї чи іншої здатності [3] тощо.

У нашому дослідженні педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації – це особливості освітньої діяльності, які

сприяють досягненню майбутніми фахівцями готовності до міжкультурної комунікації.

Аналіз наукової літератури щодо проблем формування комунікативної культури, культури ділового спілкування, комунікативних умінь, міжкультурної комунікації майбутніх спеціалістів дозволив нам розподілити педагогічні умови на три групи:

1. Соціально-професійні: рефлексивне ставлення до комунікативного аспекту майбутньої професійної діяльності, мотивація міжкультурної комунікації, забезпечення професійної спрямованості комунікативної підготовки студентів та ін.

2. Організаційно-педагогічні: відповідна психолого-педагогічна підготовка викладачів до процесу формування комунікативних умінь, педагогічне керування процесом формування комунікативних умінь, зміст навчального матеріалу, відповідність його інформаційного потенціалу потребам здобувачів, орієнтація міжкультурної комунікації на індивідуально-особистісну позицію майбутнього спеціаліста як носія загальнолюдських цінностей, створення сприятливого емоційно-психологічного клімату при формуванні готовності до міжкультурної комунікації, забезпечення високого рівня комунікативної компетентності викладача та ін.

3. Комунікативно-орієнтовані: комунікативна спрямованість навчальних завдань, спрямованість змісту, форм, методів та засобів навчання на формування комунікативних умінь здобувачів, орієнтація викладача на діалогічний стиль взаємодії та ін. [2].

Для ефективної підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації, на нашу думку, необхідні наступні педагогічні умови:

- соціально-професійні: соціально-позитивна мотивація процесу міжкультурної комунікації майбутніх спеціалістів ; цілі підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації в навчальному процесі; усвідомлення значущості міжкультурної комунікації для майбутньої професійної діяльності;

- організаційно-педагогічні: взаємозв'язок теоретичної комунікативної підготовки майбутніх фахівців з практикою; інтегративний підхід до викладання гуманітарних та фахових дисциплін майбутнім спеціалістам з метою формування в них готовності до міжкультурної комунікації; оптимальне поєднання групових та індивідуальних форм підготовки здобувачів у процесі навчання; рівень комунікативної компетентності викладача;

- комунікативно-орієнтовані: комунікативно-орієнтований зміст навчального матеріалу; діалогічний характер вивчення гуманітарних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх спеціалістів до міжкультурної комунікації; наявність сприятливої комунікативної атмосфери на занятті; творчий рівень комунікативної активності здобувачів у процесі професійної підготовки.

Потрібно відзначити, що процес підготовки майбутніх спеціалістів до міжкультурної комунікації, на нашу думку, буде здійснюватися успішно при забезпечені та взаємодії як соціально-професійних, організаційно-педагогічних, так і комунікативно-орієнтованих умов [1].

Для визначення впливу вищенаведених умов готовності майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації нами було проведено опитування викладачів Житомирського державного університету імені Івана Франка. Респондентам було запропоновано виділити найбільш значущі педагогічні умови в процесі підготовки майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації.

За результатами опитування суттєвий вплив на підготовку спеціалістів до міжкультурної комунікації в межах майбутньої професійної діяльності мають соціально-позитивна мотивація процесу міжкультурної комунікації майбутніх спеціалістів у процесі вивчення гуманітарних та фахових дисциплін, оптимальне поєднання групових та індивідуальних форм підготовки здобувачів у процесі навчання, інтегративний підхід до викладання гуманітарних та фахових дисциплін майбутнім спеціалістам з метою формування в них готовності до міжкультурної комунікації, діалогічний характер вивчення

гуманітарних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх спеціалістів до міжкультурної комунікації, творчий рівень комунікативної активності здобувачів у процесі професійної підготовки.

Педагог є не тільки керівником, людиною, що спрямовує процес навчання, він виступає насамперед особистістю, членом колективу, групи студентів і відіграє вирішальну роль у формуванні особистісних і комунікативних якостей здобувачів. Від викладача залежить комунікативна активність майбутніх спеціалістів, тому що саме він моделює перебіг стосунків у навчальному процесі, визначає їхній характер.

Ознайомлення зі специфікою професійної діяльності та роллю міжкультурної комунікації в ній, формування потреби в міжкультурній взаємодії як джерелі знань про культуру інших народів і розуміння власної культурної спадщини, ціннісного ставлення до суспільства, ознайомлення з сутністю міжкультурної комунікації та етичними нормами, прийнятими в певному суспільстві, знання про структуру й зміст комунікативних процесів в освітній сфері; формування вмінь осмислювати та відбирати професійно значущу інформацію, планувати та проектувати можливі результати міжкультурної комунікації, швидко орієнтуватися в комунікативних ситуаціях, уникати конфліктів, ефективно застосовувати знання комунікативних стратегій, тактик, невербальні засоби комунікації в професійній діяльності; формування прагнення до подальшого вдосконалення міжкультурних комунікативних умінь і до самоосвіти.

Список використаних джерел

1. Глигало Ю. В. Соціально-перцептивна компетентність майбутніх фахівців соціальної сфери в процесі професійної підготовки. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 5. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11glispt.pdf>.

2. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*. 2014. №2(6). С. 23–28.

3. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.